

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului.

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	
Pe un an	50 Lei
Pe jumătate de an	25 „
Pe un pătrar de an	12 1/2 „
Un număr	1 Leu.
Pentru străinătate pe un an	80 Lei.

Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserțiuni se trimit administrației „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concursuri edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 90 Lei, până la 200 de cuvinte 120 Lei, de aci în sus 150 Lei.

La Rusalii.

„Cela ce seamănă pentru Duh, din Duh va secera vieața vecinică”.

(Gal. VI. 8.)

Este ziua Cincizecimii. . . . Fiii poporului ales sârbau în această zi darea legii, care s'a dat lor, după eșirea lor din Egipt, pe muntele Sinai, prin mâna lui Moisi.

Acest conducător ales al poporului a exclamat plin de bucurie și entuziasm: „Unde e poporul acesta, care să fie primit cândva asemenea cereimonii și întreaga lege, cum v'am adus eu vouă” (Deut. IV. 8.).

De mai mare însemnătate este pentru noi, creștinii, această zi a Cincizecimii, căci în această zi același Tată și Părinte „cu mâna tare și cu braț înalt” trimite Apostolilor rămași orfani pe „Duhul Sfânt”, carele îi învață toate și le aduce aminte de toate cele ce a grăit lor. Isus și care înscrie în inimile lor porunca Mântuitorului: să vă iubiți „unul pe altul, cum eu v'am iubit pe voi” (Ioan XV, 12).

Despre această nouă lege zice sf. Augustin: „Această nouă lege este însăși grația Duhului Sfânt, și însăși prezența dumnezească între oameni”. Prin această grație ni se curățește simțirea și conduși spre evlavie și dreptate, sufletul nostru este mânat spre ascultarea și urmarea legii noi dumnezeiești.

Iată deosebirea între aceste două legăminte: vechiu și nou. Legea legământului nou este impusă prin pogorârea Duhului Sfânt în inimile creștinilor, celor ce îl primesc cu credință și evlavie. Aceea arată calea spre Ceruri, aceasta

dă tărie și putere aceloră, în cari locuște. Aceea ține și poruncește oamenii prin strictete și pedeapsă, ca să-și facă datorința și să o observe; aceasta însă prin dragoste și evlavie conduce pe om spre plinirea poruncilor. Pentru aceea să și numește aceea legea fricei, pe când aceasta a dragostei fiilor către Părinte. „Legea prin Moisi s'a dat, iar darul și adevărul prin Isus Christos a fost. (Ioan I, 17).

Prin acest legământ al grației aparținem lui Dumnezeu, nu lumii, în care este păcatul și stricăciune. Iată pentru ce implorăm noi în ziua de Rusalii grația Duhului Sfânt, carea să ne lumineze și curățească. Iată revelațiunea divină săvârșită și sigilată prin Duhul Sfânt și carea s'a început pe Muntele Sinai. Deja profetul David, pătruns de însemnătatea acestui Duh, îl numește: „drept, sfânt și puternic”. Această numire arată lucrarea în sufletul omului, care are fericirea să-l primească. El este duhul dreptății, care-l conduce; este al sfințeniei, care îl curățește; și cel al puterii, care lucrează cu putere uimitoare.

În lume e răutate, păcat și rătăcire. De nu ar veni omului întru ajutor Duhul Sfânt, lumea „ar orbeca în întunec și ar zăcea în umbra morții”. El este cel ce luminează și face viu sufletul omului spre primirea adevărilor. Isus zice: „El vă va învăța pe voi toate și va aduce aminte, de cele ce am grăit vouă” (Ioan XIV, 26). El lucrează în noi și aceasta este aceea creațiune, despre care David zice: „că va înnoi față pământului”. O creațiune, în care omul nu mai viează sieși, ci acest Duh Sfânt, pogorându-se în sufletul său, schimbă întregul său eu, ferindu-l de a face rău.

Duhul Sfânt este spiritul, care sfințește și însuflețește pe cei ce îl primesc. Deși în inima omului locuiește întreaga Trinitate a Dumnezeirii, totuși Duhul Sfânt este cel ce dă viață și vivifică. Toate cele ce a lucrat Duhul Sfânt și chipurile, în cari s'a arătat în lume: ca nouri, ca porumb, ca vânt și foc, ne întăresc în această convingere și ne arată învederat această putere mare a Lui.

Duhul Sfânt este acela, carele a nimicit patima Magdalenei, a făcut pe Petru de a suspinat și plâns cu amar, carele a culcat la pământ pe Saul, cel ce a spulberat slăbiciunea și frica Apostolilor și a aprins în creștinii cei dintâi acel foc sacru și puternic al dragostei, de a trăi toți într'o așa armonie, că „erau un corp și un suflet“, cum aceasta o adeverește sf. Luca: „Adunările multe și dese ale credincioșilor erau o inimă și un suflet; și nime nu muncia avutul său propriu, ci toți aveau toate în comun“ (Fapt, Apost. IV. 32).

Duhul Sfânt este, carele după anumite trepte și graduri ale grației ne sfințește, căci de și grația, de care ne face părtași, este felurită, totuși ea e aceeași, cum zice Apost. Pavel: „Sunt felurite darurile, dar acelaș Duh, felurite sunt lucrările, dar e acelaș Dumnezeu, carele lucrează toate în toți“ (I. Cor. XII. 4. 6).

Ap. Petru și Ioan mergând la templu, văd la ușă un șchiop din naștere împlorând dela ei milostenie și căruia Petru îi zice: „Aur și argint nu am, dar ceea ce am îți dau. În numele lui Isus Christos scoală și umblă“. Iată Duhul sfânt care vindecă și face sănătos. Și ce schimbare! Acela, carele mai înainte, la patima lui Isus, tremura de frica unei servitoare: „Eu nu cunosc pe acest om“, aici întărit prin puterea Duhului Sfânt vindecă pe cel șchiop din naștere și predicând convertește 5 mii de suflete. (Fapt. Ap. IV, 13;

Duhul Sfânt este apoi, carele lucrează continuativ în biserica măririi lui Dumnezeu în sufletul tuturor creștinilor, căci dela Dânsul vine „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit“. Dela El provin cele 3 daruri mari; credința, dragostea și nădejdea cu toate celelalte grații, cari se revarsă în sufletul omului. El este, carele viează în atâtea suflete creștine și însuflă penitență, fecioarelor curățenie, și tuturor preoților puterea de a vesti pe cel Răstignit și învățăturile înțelepte ale Lui.

În aceste zile sfinte ale sărbătorii Cincizecimii, când se înnoiesc între oameni aceste daruri, — fiecare dintre noi, meditănd să-și cerceteze sufletul său, că oare este el în stare să primească în sufletul său această grație dumnezească? Nimeni nu se va învrednici de aceste daruri, dacă nu se străduiește a se numi fiu al lui Dumnezeu, căci Apost. Pavel zice: „Aceia ce se conduc de Duhul Domnului, sunt fiii lui Dumnezeu“.

Dar dacă cineva prin păcatele și fărădelegile sale a alungat din sufletul său curățenia, dragostea și sfințenia și s'a lăpădat de Dumnezeu, prin aceasta și-a pierdut puterea Duhului Sfânt și a devenit rob păcatului. În această stare profetul David a exclamat: „fărădelegile mele s'a ridicat peste capul meu; inima mea s'a turburat, puterea m'a părăsit și lumina s'a depărtat dela mine“ Și atunci nu ne rămâne alta, decât să invocăm cu multă smerenie, credință și durere acest dar al Duhului Sfânt și cu umilință, cu inimă curată și îndreptată să exclamăm tot cu profetul David: „Doamne nu mă lăpăda dela fața ta și Duhul tău cel sfânt nu-l lua dela mine; inimă curată zidește întru mine și Duh drept înnoește întru cele din lăuntru ale mele“ (Ps. LI. v. 8); așa că „cela ce samănă pentru Duh, din Duh va secera viața vecinică“ (Gal. VI. 8.).

Măidan, luna Mai 1924.

Preotul A. Iana

Gramatica română a lui Gheorghe Lazăr, 1821 și Gramatica românească de Ion Eliade Rădulescu, București 1828.

Continuare la articolul Gramatica română a lui Gheorghe Lazăr, 1821, din nr. 21.

Chestiunea termenilor tehnici a trebuit să fie pentru el, profesor de gramatică, de aritmetică și de alte științe, o preocupare de toată ziua. În această privință el critică și pe aceia, cari nu vor să împrumute, ci fac vorbe românești-noue, zicând „*uvântelnic*“ în loc de „dicționar“, „*amiazăzesc*“ în loc de „meridian“ ș. a., critică și pe cei cari iau vorbele așa cum se găsesc în limbile străine, zicând „*patriotismos*“ ca Grecii, „*ocasion*“ ca Francezii, „*societă*“ ca Italienii, „*privilegiun*“ ca Latinii, etc. și propune, că: „*vorbele*

străine să se înfățișeze în haine românești". El va zice dar: *patriotism, ocazie, societate, privilegiu, etc.*⁵⁷⁾

Un alt autor de istoria literaturii noastre, autor bine apreciat și folosit și el în școlile de grad secundar, dl. Petru V. Haneș, se pronunță, că:

"Eliad ca gramatic se ridică deasupra lui însuși ca poet. *Gramatica românească* (1828) este o lucrare meritorie pentru vremile acelea. Ea dovedește, că Eliad înțelesese pe ce drum trebuie să meargă o limbă, ca să se desvolte cu succes. Principiul acela, că trebuie să scriem cum vorbim, fiindcă scriem pentru cei vii, nu pentru cei morți, face cinste autorului, cu atât mai mult, cu cât a fost rostit într-o vreme când, atâți scriitorii de seamă de ai noștri îl nesocoteau. Răul a fost, că dela 1839 înainte Eliad și-a schimbat părerea"⁵⁸⁾

Autorii mai vechi ai istoriei literaturii române, când amintesc de gramatica din vorbă, zic, că:

"Gramatica" în care începe cu analiza propozițiunii și apoi urmează cu Etimologia și Sintaxa... *servă de model până astăzi*⁵⁹⁾

"Precuvântarea sa la gramatica română (1828), în care supune unei critice serioase întrebuintarea alfabetului vechi ciril, depărtând literile dela 28 până la 43, menține numai cele 27 dintâi.

Prin introducerea acestui alfabet, Heliade formează tranziția între alfabetul vechi ciril și cel de astăzi cu literile străbunilor noștri... El însuși și își însuși toate ideile lui Lazăr despre renașterea națională și științifică, și începu îndată a le împărtăși cu tot focul inimii sale la elevii săi. Activitatea sa a fost neadormită... Prin lucrările sale literare... a smuls el pe Români din totala letargie și amorțeală a neștiinței, nepăsării, în care zăceau până atunci cufundați de nefericitele împrejurări ale timpului trecut. Produsele lui literare, cele multe și bine alese, arată peste tot locul cumplita luptă, ce o avea cu neștiința mulțimei, cu rugina veche și cu străinismul. Precuvântările la gramatică... vor rămânea modele de precuvântări pentru totdeauna.

... El a produs în Muntenia în clasele mai culte gustul de cetit în limba românească și a adus pe Români la dorința de a duce o viață națională spirituală"⁶⁰⁾

Vestea activității uriașe, depuse de Eliade, ajunse și la bănațeni.

Invățătul preot, profesor de teologie în Vârșeț: Nicolae Tincu Velia, un om foarte isteț și confident al mitropolitului Șaguna, și-a ținut de patriotică datorință a face cunoscut compatrioților săi din provinciile robite, pe titanul intelectualității naționale, pe Heliade; apreciindu-i eligos marea întreprindere polihistorică a celebrei "*Biblioteca Universală*", ca și carea pe acelea vremi abia de era ceva similar la neamurile mult mai avansate ca al nostru.⁶¹⁾

Dacă Velia își ținea de a sa datorință de a ne familiariza, la anul 1847, cu enciclopedia primului poligraf român, un alt inimos bănațean, timișoreanul profesor și consilier Petru Lupulov, având și dânsul nițică vână poetică, ni-l prezintă cu doi ani mai nainte, la 1845, pe eroldul național de mult timp așteptat, din spre laturea de arta poetică adecă, căci pare, că lumea noastră de pe atunci, din spre partea acesta îl credea pe nemuritorul Heliade mai forte!⁶²⁾

Am arătat,⁶³⁾ că Gheorghe Lazăr încă fiind în Sibiu, la 1815, a compus o gramatică română-germană, "*Opusculum Valachico-Germanum*", care poate fi una cu gramatica sa română din anul 1821, ori barem e ceva legătură între acestea. (?) Dacă da, atunci știm, că această lucrare spre a putea fi "bătută în tipar", a fost transpusă, la o laltă cu alte opere ale lui Lazăr, de către guvernatorul Ardealului, baronul Gheorghe Bánffy, protopopului unit din Cluj Ioan Leményi (mai apoi vlădica Blajului) spre cenzurare.⁶⁴⁾

După ce astăzi știm, că manuscriptul gramaticii din 1821 va fi studiat de dl. Bogdan Duică,⁶⁵⁾ se va putea probabil stabili și aceea, că ce raport e între aceasta și cel examinat la 1815 de Leményi.

Am zăbovit cu prilejul acesta al descripțiunii gramaticii lui Lazăr mulțitor timp și asupra

⁶¹⁾ "Focea pentru inima și literatura", Brașov 1847, pg. 348. Tincu Velia a întemeiat în Logoj o "*Societate de Lectură*". A treia ori a patra astfel de asociație la noi românii de pretutindenea!

⁶²⁾ Despe Lupulov conf. "Foia Diecezană" Caransebeș, 1922 nr. 22-23.

⁶³⁾ "Foia Diecezană" nr. 53 din 1923.

⁶⁴⁾ I. Lupaș în "Anal. Academ. Rom București, tom XXXVII sect. ist. pg. 908; nu o am! Scriu după Dr. Vasile Suciu, Gheorghe Lazăr. o. c. pg. 51-2 (ediția mică pg. 33). Poate la dl. Lupaș se știe, ce părere și-a dat Leményi cu privire la tipărirea acestui "Opusculum". Aș crede, că e favorabilă, căci favorabilă a fost și cu privire la traducerea din călugărul rus Platon "Teologia Creștină". Cu toate astea vlădica Moga nu a permis tipărirea! Rapotează guvernului, că: "Românii austrieci, pentru cari se lucrează această carte și cari de altfel nu trebuie să devină supuși moscoviți. nu se cuvine să învețe doctrina predată de călugărul Țarului rusesc Paul) Platon, ci numai ceea ce au învățat Christns și apostolii".

Dl. dr. Ioan Matei în rev. "Bis. ort. română" 1923 nr. 22 (pe Septembrie) îl vrea Pe Moga altfel, decum îl știm din istorie și tradiție; dl. Suciu (recte Georgescu) o. c. pg. 48 (33) zice, că Moga era judecat de profesorii săi ca o "mediocritate".

⁶⁵⁾ Foia Diec. o. c. nr. 6, pg. 5, col. I.

⁵⁷⁾ Adamescu, Istoria literaturii române, Bucur. 1913, editura "Biblioteca pentru toți", nr. 845-850, Alcalay, pg. 256-7.

Cartea mai nouă a dlui Adamescu: Istor. liter. cu antologie, care se folosește azi mai pretutindenea, nu o am. Nu știu cum se pronunță acolo.

⁵⁸⁾ Petru Vasile Haneș, Literatura română modernă, Bucur. 1904, pg. 328-329.

⁵⁹⁾ Gh. Gh. Arbore, Noțiuni de istoria literaturii românești, Galați 1886, pg. 110.

⁶⁰⁾ Vasile Grigorie Popa, Conспект asupra literaturii române și scriitorilor ei, București 1875, pg. 76-7.

gramaticii lui Heliade, căci poate fi ceva în ea din sufletul ori și din slova magistrului Lazăr! Vederemo aceasta din lucrarea dlui Bogdan Duică, carea ar fi bine să apară cât mai curând, până când adecă nu amuțesc total echourile finalelor proslăviri ale aniversării morții de 100 ani a lui Gheorghe Lazăr, apostol cultural și autor gramatical.

Domnii profesori Gh. Adamescu și Mihail Dragomirescu spun, că dela Gh. Lazăr nu ne-a rămas nimica, din ce am putea ști contribuția lui la formarea limbii noastre didactice-științifice; de aceea *meritul cel mare al lui Heliade, elevul lui Lazăr, în această privință, trebuie să se resfrângă în mare parte și asupra lui Lazăr.*⁶⁶⁾

(Sfârșit)

Zakonik.

Congresul „Societății femeilor ortodoxe“ dela Craiova.

În lupta de propovăduire a credinței noastre ortodoxe, alături de preoții acestei țări, se poartă un front puternic cu steagul sigur de biruință de către elita femeilor române, în fruntea cărora se află ilustra doamnă principesă Alexandrina Gr. Cantacuzino, având deviza: Cu Dumnezeu înainte.

Sărbările din 7 și 8 Iunie a. c. st. n. din Craiova au dovedit îndeajuns, că se muncește sub oblăduirea înțeleaptă a Comitetului central cu râvnă de curat apostolat; acestea „toate le pot prin Christos care le întărește“ (Filip. 4, 13).

Un palat mareț — cumpărat de curând cu jertfe enorme — în mijlocul orașului Craiova adăpostește și dă creștere la sute de eleve anual. Inaugurare acestuia s'a făcut în aceste zile. Actul sfințirii l-a săvârșit P. S. Episcop Vartolomeiu al Râmnicului. Serviciu dumnezeesc s'a săvârșit și Duminecă, în biserica s. Ilie, tot de P. S. Vartolomeiu cu asistență mare și la care au asistat toți congresiștii. Serviciul divin a fost impunător și de o frumuseță rară. Cuvântarea P. S. Episcop Vartolomeiu atâta cea dela inaugurarea institutului ortodox de fete cât și cea din s. biserică, a mișcat inimile congresiștilor, cari vor răspândi fama acestui luminat mănăitor al cuvântului în toate unghiurile țării.

Membrele Comitetului central din București au fost însoțite și de I. P. C. Sa arhimandritul Scriban, un alt astru al gândirii și fala ortodoxismului nostru românesc. Rapoartele delegațiilor din întreagă țară au dovedit îndeajuns, că cu tot greul zilelor dela înfăptuirea idealului național, milioane s'au strâns și se cheltuiesc pentru ridicarea și întreținerea adăposturilor de cultură pentru fetele tinere și viitoarele mame de mână. Orașul Craiova, care a adăpostit două zile pe congresiști, a dat dovadă, că știe aprecia uriașa însemnătate a activi-

tății ce o desvoalta Societatea ort. a femeilor române în frunte cu neobositele doamne: pres. Cantacuzino, Oromolu, Romniceanu, dșoara Odobescu etc.

Orașul Craiova încă își are operele sale vrednice de admirat, așa că cei ce cercetează acest mareț și vechiu oraș să nu întrelase a vedea frumoasele și bogat împodobitele s. biserici. S. Treime, S. Dumitru, S. Ilie, Muzeul Aman, Teatrul Național, Parcul Bibicescu și alte edificii publice ridicate cu bani românești, în fața cărora trebuie să amuțescă bărfelile celor ce cu fierea pe buze caută să desbina frate pe frate, pe când „în noi un suflet bate“.

Când vedem munca ce o desfășură numita societate în toate centrele mari pentru afirmarea ortodoxiei noastre, nădejdea și curajul nostru creesc, căci, fixând pe stindardul lor crucea lui Constantin cel Mare alături de care e scrisă nedespărțit și iubirea de neam, biruința va fi sigură, căci cerul e cu noi.

In hoc signo vinces!

Pe lângă delegații Mitropoliei dela Sibiu, Cernăuți și Bănatul nostru și-a avut reprezentanții săi la acest congres, și anume preoții: G. Tătucu cu dpa, Ilie Imbrescu cu dșoara, C. Buracu cu o delegație a filialei Mehadia, I. Drăgoiu, prof. de relig. I. Imbroane din Timișoara și subscrisul.

Nicolae Văleanu, preot.

Sărbările culturale dela București.

Membrii Asociațiunii noastre culturale au sosit Vineri și Sâmbătă la București. Capitala țării li-a făcut o primire neobicinuit de călduroasă. Societățile culturale bucureștene și reprezentanții autorităților au ținut să dea manifestărilor dela București proporțiile unei festivități a neamului românesc, pentru a scoate la iveală solidaritatea națională și culturală a fiilor țării întregite.

La urările de bun sosit în capitală, rostite Sâmbătă în gara de nord din partea reprezentanților primăriei și a Caselor naționale, a mulțumit I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*. În răspunsul său, înaltul prelat arată bucuria ce simțesc reprezentanții culturii din părțile ardelenale ale țării, când calcă în capitala României Mari, acolo unde încă de pe timpuri grele aveau credința că răsare soarele, culturii românești: membrii Asociațiunii vin să arate modesta lor muncă desfășurată în timpuri de restriște. Incheie zicând, că un popor trăiește prin comorile sufletului și prin acelea care apără interesele mari naționale. După aceasta dă binecuvântarea arhierescă.

La ora 11 a urmat recepția dela Ateneu, unde s'au întrunit peste 800 de oaspeți, intelectuali și popor. De față au fost și A. S. R. Principele Moștenitor *Carol* II. PP. SS. LL. Mitropolitii Miron, Pimen, Nicolae și Vasile Suciul al Blajului, PP. SS. LL. Episcopii Roman, Nicolae.

⁶⁶⁾ o. c. pg. 58.

După salutul dlui primar al Capitalei Costinescu, A. S. R. Principele Moștenitor a ținut o vorbire, pe care am publicat-o în numărul nostru trecut.

În numele bisericii, ca președinte al comitetului de primire, a vorbit I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron. Este de așteptat — zice oratorul — ca o cultură temeinică în toate direcțiunile va cuceri și acele terenuri de activitate socială, mult productivă, cari azi sunt acaparate de atâția străini, — închegând astfel toate forțele poporului într-o armonică propășire pentru asigurarea și consolidarea României întretige și a poporului, care a creiat-o. Această de toți dorită țintă o vom atinge prin mijlocirea culturii românești, numai dacă ea va rămânea și în viitor ceea ce a fost în trecut: rodul frământărilor sufletului etnic românesc, copt la razele căldurii învățăturilor evanghelice ale bisericii strămoșești.

Au mai luat cuvântul dnii: Dr. C. Angelescu, ministrul instrucțiunii și președintele Ateneului; E. Rangrat, rectorul universității din București; N. Iorga, în numele Ligii culturale; prof. G. Țițeica ca reprezentant al Caselor Naționale; prof. M. Dragomirescu, în numele Universității libere; Mugur, în numele „Fundațiunii Carol”.

A răspuns, pentru Asociațiune, președintele său, dl V. Goldis. Exprimă mulțumiri pentru primirea ce se face fraților ardeleni, când vin să întoarcă vizita făcută la Sibiu de instituția „Casele Naționale”.

Această primire — zice vorbitorul — o socotim cea mai măgulitoare recunoaștere a năzuințelor noastre de peste o jumătate de veac, cum și cel mai puternic îndemn pentru viitor și o vădită îndreptărire a nădejdelor ce punem în colaborarea de aci înainte cu toate societățile similare din patria română. Imprejmuit pretutindeni de dușmani hrăpăreți, neamul nostru din Ardeal se aciuase în preajma bisericuțelor sale de lemn și își hrănea nădejdea de viitor din credința neclintită în dreptatea lui Dumnezeu. Răsărită din credința în dreptatea lui Dumnezeu, înființată prin doi mari mitropoliți ai bisericilor noastre naționale, având în toate vremile preoțimea cu crucea în fruntea ei, Asociațiunea transilvană a trăit până aci și va trăi și în viitor sub scutul și înțeleapta ocrotire a strămoșești noastre biserici. Această Asociațiune a înfrățit sufletele tuturor românilor ardeleni săraci și bogați, savanți și neștiutori de carte, plugari și cei cu meșteșug, creându-și astfel aceea fericită atmosferă, în care au aflat pământ roditor toate condițiile indispensabile progresului oricărui organism social, iubirea semenilor și convingerea fiicăruia, că fericirea tuturor este izvorul neînșelător al fericirii sale proprii, interesul tuturor pentru binele obștesc, respectul pentru munca fiicăruia, măsura cuviinței în raporturile sociale, principiul sacru al autorității justificate prin utilitatea sa vădită.

Când în ziua de 10 Mai 1860, — ce ciudată coincidentă a zilei, — 176 de intelectuali, în frunte cu ambierii Andrei Șaguna și Alexandru Sterca Șuluțiu, cereau vjcie dela Locotonența transilvană pentru înființarea unei reuniuni, a cărei chemare să fie „îălțirea culturii populare și înaintarea literaturii”, ei spun în me-

moriul lor, că aceasta se va face cu „puteri unite”. Cu puteri unite: Iată gândul salvator ce tresărise în sufletele cinstiților nostri înaintași și din care a răsărit comoara cea mai scumpă: solidaritatea noastră națională desăvârșită. Acest sfânt principiu a pregătit neamul românesc din Ardeal pentru ziua cea mare, în care s'a făcut plinirea vremii.

După terminarea cuvântărilor, societatea corală „Cântarea României” a dat în onoarea oaspeților un concert mult aplaudat.

În aceeași zi o delegațiune de membri, în frunte cu dl V. Goldis, a făcut o vizită școalei „Ortodoxe a femeilor române”.

Delegația a fost întâmpinată de dna: Alexandrina Cantacuzino, președ. soc. și de comitetul școalei.

D-na Cantacuzino a amintit trecutul luptelor duse de Societatea ortodoxă și Asociație și a cerut o cât mai strânsă colaborare pentru propășirea culturală a neamului.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului, într-o frumoasă cuvântare, a făcut apel la colaborarea societăților culturale, ce trebuie să fie factorul de progres și cimentare a legăturilor sufletesti și creștinești ale neamului românesc reîntregit.

A urmat apoi o producțiune de coruri și jocur naționale, dată de elevele școalei, după care oaspeții au părăsit instituția, vizitând Fundația „Principele Carol”, unde au fost întâmpinați de dl prof. Mugur.

La această Fundație și-a dezvoltat conferența dl I. Lupas, profesor universitar, despre întâiele începuturi ale Asociațiunii și rolul ei în viața noastră culturală și economică.

Seara s'a dat în Teatrul național concertul Reuniunii sibiene de muzică, cu concursul orchestrei orașului Sibiu. Punctul culminant al sârbărilor în format simfonia artistică, aranjată de dl T. Brediceanu. În aceasta se amesteca frumoasa noastră muzică populară și cu originalul nostru port românesc. A fost frenetic aplaudat.

Duminecă, ziua a doua, vizitatorii au asistat la slujba dumnezească dela Mitropolie. Cu acest prilej a fost ridicat la rangul de mitrofor Arhimandritul I. Scriban, care și-a exprimat bucuria, că i s'a dat însărcinarea de purtător de cârjă și de mantie tocmai în momentul, când solii Acociațiunii au venit să-și unească sufletele lor cu frații din vechiul regat. Și continuă: Zic împreună cu psalmistul: „Ce este mai bine, sau ce este mai frumos, decât la locul frații împreună?” Nu este delagias, fraților, că munții nu mai sânt, și că trecși Carpații fără zăpis străin? Nu este de ajuns, că toți nebarcașii sufletește de o singură stăpânire românească? Și voi răspundeți cu toți într'un las: Da! Sântem toți uniți într'o țară, însă mai trebuie să fim uniți întru suflet și într'o singură viață. Biserica ortodoxă a fost aceea, care a pornit sufletele la lupta pentru unitatea națională. Să ne întărăm dar în cugetul credinței și, îndemnați de sufletul conștiinței naționale, să porhim, la lupta de unire a unității sufletești.

Dela Mitropolie o lume imensă se îndreaptă către mormântul „Eroului Necunoscut“.

La ora 12 precis, dl V. Goldiș depune — ca înalt omagiu — pe mormântul „Eroului Necunoscut“ o coroană, pe a cărei panglică erau imprimare următoarele cuvinte: „Românii ardeleni liberatorului lor“.

Dela mormântul Eroului necunoscut delegații au făcut o vizită la școala militară de inf. din Dealul Spirei. Au rostit cuvântări: II. PP. SS. LL. Mitropoliții Miron și Nicolae, prof. G. Țițeica, V. Goldiș ș. a. I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului arată, că neamul românesc, deși prin vecistudinea vremurilor a fost despărțit politicește, întotdeauna a fost legat sufletește, — și asta se afirmă foarte bine prin împrumuturile culturale, prin schimbul de cărți și de oameni de cultură, în decursul veacurilor. Nu acum pentru prima dată se face înfrățirea culturală; ea s'a făcut de mult. Acum însă trebuie să se facă unitatea sufletească, iată — spune I. P. S. Sa — tendința și cea mai vie dorință a sufletului nostru. Mulțumește apoi priceputului președinte al „Caselor Naționale“, dlui gen. *Manolescu*, pentru destoinicia de care a dat dovadă în conducerea lucrărilor de recepție a membrilor Asociațiunii, precum și tuturor acelor, cari au binevoit să-i dea prețiosul concurs.

În decursul zilei s'au vizitat diverse instituții culturale, biserici, monumente, fabrici ș. a. La ora 6 dl Sextil Pușcariu a ținut la Fundația Carol conferința despre graiul ardelenesc. După conferință oaspeții au vizitat expoziția Târgului Moșilor, cu interesantele ei pavilioane.

A treia zi s'au continuat vizitele în capitală. La ora 11 o numeroasă delegație de membri a asistat la recepția dela universitate..

Tot Luni, la ora 5 p. m., a avut loc și recepția dela Academia Română, despre care am vorbit în numărul trecut.

După sărbările înălțătoare din ziua a patra, dela Valeni și Breaza, unde au defilat condețe etnografice din 30 de sate, oaspeții și-au continuat drumul spre casă.

Ș T I R I

Personale. P. S. Sa Episcopul nostru diecezan Iosif s'a reintors dela București cu acceleratul de Marți dimineața.

Hirotoniri. P. S. Sa Episcopul nostru diecezan Iosif a binevoit a hirotoni întru presbiter a) în 30 Mai (12 Iunie) a. c. pe cand. de preot *Constantin Tismăniariu*, profesor de religieune la liceul „General Drăgălina“ din Oravița-mont.

b) în 31 Mai (13 Iunie) a. c. pe cand. de preot *Ioan Munteanu*, ales și întărit pentru postul de capelan temporal cu drept de succesiune din Românești.

c) în 1/14 Iunie a. c. pe cand. de preot *Constantin Mihaiu*, fost învățător în Ohaba-forgaci, numit adm. paroh. în *Crivina* (Logojului).

Nou membru al „Academiei Române“.

În ședința de Luni a „Academiei Române“, prezidată de M. Sa Regele, a fost primit ca membru activ dl prof. C. Rădulescu-Motru. Noul membru și-a cetit discursul de recepțiune despre „Andrieu Bârseanu și Naționalismul“. I-a răspuns dl prof. D. Gusti.

O știre îmbucurătoare. Cetim în „Universul“: Ministerul Agriculturii și Domeniilor a aprobat a se da până la o mie jugere de pădure fiecărei mitropolii și până la 600 jugere de pădure fiecărei episcopii din Ardeal; câte 500 ha pădure mitropoliilor din vechiul regat și Bucovina și câte 300 ha pădure episcopiiilor din vechiul regat și Basarabia, în folosință absolută, proprietatea rămânând statului.

Consistorul superior bisericesc, s'a întrunit în sesiunea de primăvară Luni, în 27 Mai (9 Iunie) a. c., sub prezidiul I. P. S. Mitropolit primat Miron, fiind de față d-l Al. Lăpădatu, ministrul Cultelor.

În ziua primă s'a cetit mesagiul regal, apoi s'au împărțit actele întrate diferitelor comisiuni.

În ziua a doua I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei a făcut o comunicare pr vitoare la unificarea bisericei, cerând, ca proiectul de lege să fie adus în discuția parlamentului, chiar în actuala sesiune, potrivit cuprinsului din mesagiul regal. Consistorul a hotărât să asculte întâi lămurile d-lui ministru Al. Lăpădatu în această privință, pentru care scop d-sa a fost învitat să asiste la ședința a treia.

S'a aprobat raportul preotului P. Moșoaia, care a propus, ca teologii și seminariștii să facă parte din formațiile șanitare în timp de războiu.

În ședința a III-a d-l ministru Al. Lăpădatu, a făcut o expunere asupra mersului lucrărilor de unificare. D-sa a spus, că la întocmirea proiectului actual s'a călăuzit de ante-proiectul elaborat de comisiunea celor 15, aleasă de Sf. Sinod și înlăturând excepțiile privitoare la biserica din Ardeal, a făcut câteva schimbări de formă și de puțină importanță. În prezent, proiectul definitiv întocmit așteaptă, în urma hotărârii guvernului, să fie studiat de o comisiune de miniștri și cu modificările să fie prezentat din nou Sf. Sinod. Ministrul Cultelor a afirmat, că proiectul de unificare va fi prezentat parlamentului în sesiunea de toamnă. La discuțiuni au luat parte II. PP. SS. LL. Mitropolitul primat Miron Cristea, Mitropolitul Pimen al Moldovei și Episcopul Vartolomeiu al Râmnicului.

Pr. Dumitru Georgescu, a arătat motivele, pentru care o parte din preoțime este contra concordatului cu Vaticanul.

Arhim. Scriban a făcut o comunicare privitoare la sărbătorirea primului sinod ecumenic, ținut la 325. P. Cuv. Sa a amintit, că în 1925 se împlinesc 1600 ani dela săvârșirea acestui mare eveniment bisericesc.

În ședința a patra s'a luat în discuțiune chestiunea învățământului religios în școalele primare și secundare, ținându-se seamă de dezideratele exprimate cu prilejul congresului profesorilor de religie.

Arhimandritul Scriban, ca raportor al chestiunii reorganizării seminariilor teologice, a arătat modul cum acestea trebuie să funcționeze spre a corespunde nevoilor pentru care au fost înființate.

În cele din urmă s'a hotărît, ca raportul să fie prezentat Sf. Sinod spre a decide.

Nu mai fiind nimic la ordinea zilei, la orele 12 și jumătate d. ministru Lapedatu a citit mesajul regal de închidere a sesiunii de vară a Consistorului bisericesc.

Cele două premii naționale, de câte 100 mii Lei, pentru literatură ale „Academiei Române” au fost atribuite:

- a) dlui Octavian Goga pentru versuri și
- b) dlui Mihail Sadoveanu pentru proză.

Ministerul de Finanțe a admis, ca pentru sărbările școlare, organizate de către comitetele școlare pentru strângerea de fonduri necesare întreținerii școlai și ajutorarea elevilor săraci, material didactic și bibliotecii școlare, să se reducă impozitul pe spectacole dela 32 la sută, la 10 la sută.

Comitetele școlare vor trebui să facă cerere pentru fiecare caz în parte, intru cât legea nu îngăduie reducerea de taxe în mod permanent.

Cererile pentru comunele rurale, se vor adresa administrațiilor financiare respective, iar pentru comunele urbane, direct Ministerului de Finanțe, Serviciul taxelor pe spectacole.

Monedă metalică. Ministerul de Finanțe a hotărât, ca începând cu 15 Iunie st. n. a. c. să pună în circulație noua monedă metalică de 1 și 2 Lei.

Odată cu punerea în circulație a acestor monede de metal, Ministerul va retrace moneda de hârtie de 1 și 2 Lei a Băncii Naționale.

Fuziunea partidelor național și țărănist. Joi s'au întrunit, la cluburile respective, comitetele executive ale partidului național român și partidului țărănesc, împreună cu parlamentarii ambelor partide.

Comitetele executive, după ce au ascultat expunerile făcute de dnii I. Maniu și I. Mihalache, au ratificat fuziunea cu rezerva aprobării congresului general al partidelor.

Ambele partide a dat comunicate oficiale, în cari se arată principiile, pe baza cărora s'a făcut fuziunea. Noul partid va purta numele de „partidul național-țărănesc”.

Congresul partidului este convocat pe ziua de 9/22 Iunie la București, pentru ratificarea definitivă a fuziunii. Până atunci conducerea partidului rămâne încredințată biroului actual al partidului național și delegațiunii permanente a partidului țărănesc, cari vor forma un singur organ de conducere, sub președinția dlui I. Maniu.

Bibliografie.

A apărut:

„Cultura Creștină”, revistă lunară. Anul XIII, nr. 6 (Iunie 1924). Blaj. Abonament anual: 100 Lei.

„Ramuri — Drum drept”, revistă literară sub direcția dlui N. Iorga. Anul XVIII, nr. 11 (1 Iunie 1924). Craiova. Abonament anual: 120 Lei.

Licitație minuendă.

Pe baza încuviințării Ven. Consistor diecezan ddo 8 Mai 1924 Nr. 4283 E ex 1923, se escre licitațiune minuendă publică pentru repararea sf. biserici din Gherteniș, cu suma de strigare de 15,000 Lei.

Licitațiunea va avea loc în 28 Iunie st. n. a. c. la oarele 3 d. m.

Toți interprinzătorii, cari doresc a lua parte la această licitațiune, vor putea vedea zilnic condițiunile la oficiul parohial din loc.

Gherteniș, din ședința comitetului parohial ținută a 19 Mai (1 Iunie) 1924. 2—3

Petru Șandru m. p.
paroh-presedinte.

Radu Vasile m. p.
notar.

Nr. 103/exec. 1924.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul executor al judecătoriei de ocol din Caransebeș, în sensul §-lui 102 art. de lege LX din 1881 și în sensul §-lui 19 art. de lege XLI din 1908, prin aceasta publică, că în urma decisului Judecătoriei de ocol din Caransebeș de sub Nr. 3077/1923 efeptuindu-se execuțiunea, la 16 Aprilie 1924 în favorul următorului Naftalin Șamu reprez. prin avocatul Dr. Ernest Halle contra urmăritului pentru suma de 3750 Lei — bani capital și acces. mișcătoarele cuprinse și supracuprinse, cari s'au prețuit în 17.200 Lei — bani și anume: 1 casă de fier, cafă conservă și saci se vor vinde prin licitație publică. Deci în urma decisului Nr. 1330/1924 G. a Judecătoriei de ocol Caransebeș, pentru incasarea pretensiunii de 3750 Lei — bani capital, cu 5% interese din 16 Noemvrie 1923 și speșele de 977 Lei 50 bani staverite până în prezent, se fixează termenul de licitație **pe ziua de 26-lea Iunie 1924 la oarele 9 a. m. în comuna Caransebeș** la locuința execatului și toți aceia, cari au voie de a cumpăra, sunt invitați cu aceea observare, că mișcătoarele de sus în sensul art. de lege LX. din 1881: §-ul 107, 108 se vor vinde celor cari dau mai mult, pe lângă solvirea în bani gata și în caz necesar și sub prețul de strigare.

Întrucât mișcătoarele licitande s'au cuprins și supracuprins din partea altor creditori și aceștia și-au câștigat dreptul de acoperire asupra licitației în sensul §-lui 120 a legei LX. din 1881; se va efeptui și în favorul acestora.

Caransebeș, la 5-lea Iunie 1924.

Mihail Guran
executor jud. reg.

Nr. 2450 - B. ex. 1924.

Bublicațiune

Consistoriul diecezei ort. rom. a Caransebeșului dă în arendă la licitație publică **pe un an** și anume pe anul economic 1924/25:

Sesiunile parohiale reduse, respective vacante din Agadici, Alibunar, Bârna, Biniș, Birda, Broșteni Calina, Câlnic, Ciciova, (pământul fundațional), Cășterul Vârșetului, Crivina Făgetului, Doclin, Fițeș, Ghilad (1 1/2 sesiune), Hîtiaș, Iladia Jupânești, Lighed (1 1/2 sesiune), Logoș (cea diaconată), Logoșel, Mătnicul-mic, Mircovaș, Nicolituț-mare, Nicolituț-mic, Oreșat, Petroasa, Petroman (1 1/2 sesiune), Răcăjdia (pământul mănăstirei Călugăra), Rudăria (2 sesiuni), Săni-Mihai, Sărăzani, Scăiuș, (2 sesiuni), Sculea, Seceni, Setașel, Semlacul-mare, Teregova, Vodint, Vrâniut, Zorlențu-mare și Zolt.

Terminul de licitațiune îl vor fixa comisarii consistoriali exmiși la fața locului pentru ținerea licitației.

La licitație se admit numai acei reflectanți, cari depun vadiul recerut și anume de fiecare juger de pământ sesional din tractele protopresbiterale: Biserica-Albă, Buziaș, Ciacova, Pănciova și Vârșet, câte douăzeci (20) Lei, iar din tractele: Boșca, Caransebeș, Făget, Logoș, Orăvița și Mehadia câte cincisprezece (15) Lei.

În termen de opt zile, socotit delă ținerea licitației, se pot înainta supraoferte înscris la Consistoriul diecezan, având supraoferțele a fi înzestrate cu vadiul statorii apoi cu declarația oferentilor, că cunosc atât condițiunile de licitație, cât și pământul la care reflectează, precum și cu indicarea garanției materiale oferite în privința plății arenzii.

Consistoriul diecezan își rezervă dreptul a decide, liber asupra ofertelor și respective a respinge orșice ofertă fără considerație la mărimea lui și fără nici o motivare și cu deosebire se accentuează, că întrucât arendă anuală oferită nu va fi mulțămitoare, se va publica licitațiune nouă, sau se va lăsa pământul de pășune. Despre acceptarea sau respingerea ofertelor vor fi avizați cei interesați, iar până atunci li-se interzice strict de a intra în pământ.

Atât Consistoriul diecezan cât și arendașul abzie de dreptul de a pretinde vre-o despăgubire, dacă prin o măsurare ulterioară s'ar constata, că pământul dat și luat în arendă e mai mare sau mai mic, decât ce se arată în contractul de arendă, pentru că arendașul are să vadă pământul, ce se arendează și să declare în contract, că cunoaște acest pământ și îl arendează după cum se află de prezent în natură.

Ge privește arenda, arendașul e dator a plăti

prețul de arendă pe 1924/25 în trei rate egale și anume I-rată îndată după ce s'a subscris contractul din partea ambelor părți contractante, a II-a rată la 1/14 Iunie 1925 și a III-a rată la 15/28 August 1925.

De dorit este însă, ca arenda să se plătească înainte.

Vadiul se socotește în rata din urmă, adică în rata cu care se sfârșește contractul de arendă.

Prețul de arendă arendașul are să-l sovească și respective să-l trimită deodreptul la Cassa diecezană și nu se relaxează sub nici un titlu.

Impozitele de stat și cele comunale după pământul ce formează obiectul de arendă, le plătește Consistoriul diecezan și arendașul se oprește a plăti aceste impozite, căci sumele plătite nu i-se vor rebomita.

Păzitorii de țarină însă are să-i plătească arendașul, deasemenea impozitele după contractul de arendă și după venit.

Arendașul e obligat a face economie rațională pe lângă sistemul de sămănătură turnus. Dacă arendașul n'ar împlini fie numai una dintre condițiunile, și obligațiunile stipulate în contractul de arendă și îndeosebi n'ar plăti vre-o rată de arendă la timpul statorii, Consistoriul diecezan are dreptul a desface îndată contractul de arendă, a scoate pe arendaș din pământ și a esarenda pământul, ce formează obiect de arendă, unui alt arendaș fără ca arendașul să aibă dreptul a cere vre-o despăgubire. Consistoriul își susține dreptul de regres neatens.

În privința oricărei neînțelegeri, ce s'ar putea naște între contractantul arendașul va avea să se supună judecătoria de ocol din Caransebeș, precum și procedurii sumare.

Toate speșele împreunate cu încheierea contractului, competența erarială și taxa după contract, precum și speșele și daunele, ce le cauzează arendașul Consistoriului diecezan prin neîmplinirea vreunei condiții de contract, are să le suporte arendașul.

Întrucât ar lua în arendă mai mulți arendași vre-o parcelă de pământ, aceia sunt solidar obligați la toate cele cuprinse în contractul de arendă, adică unul pentru toți și toți pentru unul.

În fine se observează, că Consistoriul diecezan nu primește nici o răspundere pentru eventualele urmări ale reformei agrare și respective pentru eventuala desfacere a contractelor de arendă din partea organelor statului.

Caransebeș, din ședința consistorială ținută în 29 Marț 1924.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu